

6. Dicționarul explicativ al limbii române [online]. <http://dexonline.ro/definitie/democra%C8%9Bie>.

7. Ionescu C. Instituții politice și drept constituțional. București: România de Măine, 1999, 356 p.

8. Ionescu C. Principii fundamentale ale democrației constituționale. Vol. I. București: Lumina Lex, 1997, 248 p.

9. Măgureanu V. Studii de sociologie politică. București: Albatros, 1997, 416 p.

10. Muraru I., Tănăsescu E. S. Drept constituțional și instituții politice. Ediția a 13-a, vol. II. București: C. H. Beck, 2009, 290 p.

11. Uglean Gh. Drept constituțional și instituții politice. București: România de Măine, 2005, 344 p.

SECURITATEA JURIDICĂ – ELEMENT AL SECURITĂȚII PERSOANEI ÎN STATUL DE DREPT

Vadim ENICOV,

expert, Institutul de Politici Publice, doctorand, Institutul de Cercetări Juridice și Politice al Academiei de Științe a Moldovei

SUMMARY

The article includes some reflections on the issue of legal security seen as a fundamental principle in a rule of law, an important element of personal security, which includes the following exigencies: non retroactivity of the law, the availability and predictability of the law, the uniform interpretation of law. It is noted that compliance with these coordinates is a sine qua non for a good legislation and quality of its application, all oriented towards ensuring the stability of social relations within the state.

Keywords: rule of law, legal security, principle, law, non retroactivity of the law, the availability and predictability of the law, the uniform interpretation of law

REZUMAT

Articolul abordează problema securității juridice văzute ca un principiu fundamental într-un stat de drept, ca un element important al securității persoanei, care presupune următoarele exigențe: neretroactivitatea legii, accesibilitatea și previzibilitatea legii, interpretarea unitară a legii. Se subliniază că respectarea acestor coordonate constituie o condiție sine qua non pentru o legislație de calitate și o aplicare de calitate a acesteia, toate orientate spre asigurarea stabilității raporturilor sociale în cadrul statului.

Cuvinte-cheie: stat de drept, securitate juridică, principiu, lege, neretroactivitatea legii, accesibilitatea și previzibilitatea legii, interpretarea unitară a legii

Introducere. Orice persoană fizică ori juridică are nevoie și este deopotrivă interesată atât de protejarea drepturilor pe care le are la un moment dat, cât și de protejarea drepturilor pe care le va dobândi, eventual, în viitor, iar dreptul, prin normele sale, are sarcina de a asigura această dublă protecție. Altfel spus, fiecare persoană are nevoie de securitate, iar nevoia de securitate este „motorul central” al vieții noastre juridice și sociale [10, p. 63].

Ideea de securitate este foarte importantă pentru viața socială și juridică, întrucât fără ea stabilitatea, consolidarea și dezvoltarea raporturilor sociale, economice, juridice etc. ar fi cu neputință, iar în loc de ordine și pace socială ar fi dezordine, anarhie și conflicte sociale, ceea ce ar duce la descompunerea oricărei societăți [17, p. 110]. Chiar dacă ideea în cauză este una

proprie tuturor timpurilor, deosebit de stringentă ea a devenit anume în prezent, când procesul de dezvoltare a societății contemporane este tot mai mult dominat de ideea statului de drept.

Caracterul stringent al ideii de securitate a persoanei, în contextul statului de drept contemporan, reclamă cu necesitate abordarea detaliată a tuturor aspectelor implicite ale acesteia. Unul dintre acestea este securitatea juridică, care constituie fundamentul securității persoanei într-un stat de drept. Pornind de la aceste adevăruri, în articolul de față ne propunem o abordare succintă a esenței, conținutului și semnificației securității juridice ca factor important al stabilității sociale și element indispensabil securității persoanei.

Totodată, ținem să subliniem că chiar dacă ideea securității juridice se conturează definitiv în zilele

noastre (mai ales prin intermediul jurisprudenței instanțelor europene), germeii ei pot fi atestați în reflecțiile unor gânditori ai secolului trecut (și nu numai), ceea ce denotă odată în plus necesitatea dezvoltării ei și implementării în domeniul relațiilor sociale contemporane.

Rezultate obținute și discuții.

„Rolul major al dreptului pentru societate nu poate fi realizat dacă nu este siguranța necesară” – este o afirmație expusă încă la începutul secolului trecut, de un mare savant român, dar care a rămas actuală și în zilele noastre. Din aceste considerente, vom cita în continuare și alte câteva reflecții ale savantului amintit, considerându-le deosebit de actuale și relevante pentru situația tinerelor democrații.

Astfel, potrivit lui A. Rădulescu [20, p. 39] (citată de M. Nicolae [17, p. 100-102]), nu este suficient ca dreptul să fie recunoscut, ci trebuie să fie prevăzut în primul rând cu anumite sancțiuni. Lipsit de acestea, dreptul rămîne o simplă enumerare de principii pe care oamenii le respectă sau nu, după bunul lor plac. Constrîngerea sub feluritele ei forme este, după cum se știe, unul dintre elementele esențiale ale dreptului și e absolut necesară pentru îndeplinirea misiunii lui.

Dreptul trebuie să aibă mijloacele potrivite pentru realizarea sa; înfăptuit prea tîrziu sau cu mari greutăți, dacă nu chiar deloc, dreptul își pierde valoarea și încrederea ce trebuie să o inspire. Dar mai presus de orice, subliniază marele savant, trebuie să existe siguranța că dreptul nu poate fi schimbat oricum și, în special, nu poate fi răpit. Toate acestea înseamnă că dreptul trebuie asigurat, garantat, trebuie să i se dea deplina siguranță. Ceea ce dă valoare și utilitate normelor juridice este tocmai această siguranță. Oriunde lipsește sau a lipsit siguranța, dreptul n-a putut să-și dea toate roadele binefăcătoare. „Pot avea cele mai mari și mai frumoase drepturi; dacă n-am

siguranța că mă pot folosi de ele și că nu-mi pot fi răpite, ele nu reprezintă nimic”, conchide savantul. Însemnătatea siguranței iese și mai bine în evidență dacă ne vom gândi la neajunsurile produse de lipsa ei, care pot fi observate pretutindeni [20, p. 39-42].

Principala cauză de nesiguranță a dreptului, potrivit marelui savant român, este modul defectuos al organizării sociale, care se manifestă prin [20, p. 45-53]:

- legi rău alcătuite, neclare și imprecise, pe de o parte, și obiceiuri (cutume) îndoelnice sau insuficient cristalizate; schimbările dese ale dreptului, care măresc nesiguranța;

- lipsa de sancțiuni energice, fie că acestea nu sînt deloc prevăzute, fie că nu se aplică;

- dificultățile de valorificare, de realizare a dreptului: „Ce înseamnă dreptul pe care-l obții prin 10 ani de judecăți? Ce încredere mai ai cînd pierzi dreptul pentru că n-ai făcut o alegere de domiciliu ori a greșit avocatul sau funcționarul instanței cine știe ce formalitate? Ce îndemn poți avea să-ți reclami și să-ți aperi dreptul, cînd știi că te costă mulți bani, cînd ai destule riscuri și cînd ai mai aflat că la urmă nu poți executa?” – iată doar cîteva dintre întrebările retorice pe care le pune savantul.

- neglijența, dezinteresul și abuzurile funcționarilor publici;

- practicile ilegale ale puterii executive (regulamente, decrete, decizii și hotărîri luate *contra legem*);

- disfuncționalitățile puterii judecătorești: „Organizarea magistraturii nu întotdeauna cea mai reușită, interpretări greșite, unele prea largi, altele prea înguste, blîndețe ori asprime în sancțiuni și îndeosebi variațiile în jurisprudență etc.” [20, p. 48];

- abuzurile și practicile neconstituționale ale puterii legiuitoare, precum: „modificarea frecventă a legilor fără a se ține cont de drep-

turile cetățenilor. Sistemul este cu atît mai amenințător, cu cît o sumă de drepturi consacrate în Constituție sînt lăsate să fie reglementate de legiuitorul ordinar, de pildă libertatea individuală, inviolabilitatea domiciliului etc. În același timp, legiuitorul compromite siguranța cînd nesocotește autoritatea lucrului judecat sau principiul neretroactivității legii. Un legiuitor conștient de rolul dreptului în lume nu trebuie să se folosească niciodată de acest procedeu, indiferent de poziția doctrinei și a jurisprudenței. (...) Legiuitorul comite o greșală și mai mare cînd nu respectă pactul fundamental și face *legi neconstituționale* (...). Cînd însăși o putere a statului, puterea legiuitoare, menită să garanteze și să apere dreptul cuprins în legea legilor, îl vatămă, ce siguranță există pentru drept?” – se întreabă savantul. „Orice motive ar avea un legiuitor, nu trebuie să-și permită a nesocoti Constituția, garanția supremă a drepturilor. Legiuitorul care înfrînge această regulă probează că n-are idee exactă despre drept și despre rolul lui pentru bunul mers al societății” [20, p. 50];

- abuzul puterii constituante: „Se întîmplă uneori ca puterea constituantă să lovească și mai grav în siguranța dreptului. După o părere foarte răspîndită, această putere nu are limite; ea poate face orice, ea poate statua oricum pentru alcătuirea unei noi Constituții; poate schimba forma de guvernămînt, poate introduce în patrimoniul statului bunuri particulare, pe care le declară ca bunuri ale sale, fără despăgubiri. Constituanta poate desființa orice drepturi, poate introduce altele, poate desființa, de ex., inamovibilitatea magistraturii sau libertatea presei, a întrunirilor, poate să dea efect retroactiv legilor etc. Temeiul acestei atotputernicii stă în aceea că este voința națiunii, în forma cea mai înaltă; și dacă națiunea vrea așa, cum ar putea fi oprită să-și dea organizarea pe care

o consideră mai potrivită? Atunci, ce mai rămâne din așa-zisa siguranță și garantare a dreptului?! (...) În lumea civilizată, și mai ales într-un stat de drept, deasupra tuturor înfăptuirilor juridice, deasupra tuturor constituțiilor există un drept, o dreptate, care trebuie materializată în dreptul pozitiv, dar nu încălcată. Oricît am respecta voința națiunii, nu putem admite să răpească dreptul cuiva, fără un echivalent. Însuși constituantul trebuie să aibă o limită în respectul datorat acestei concepții despre Drept” [20, p. 51].

În ceea ce privește mijloacele generale prin care poate fi înlăturată nesiguranța dreptului, după A. Rădulescu, acestea ar fi, în principal, următoarele [20, p. 53-54]:

- recunoașterea și precizarea dreptului prin legi și în genere prin norme scrise, clare și înțelese ușor; texte cît mai puțin susceptibile de discuții și controverse;

- modificări cît mai rare; sancțiuni energice pentru aplicare; mijloace de realizare a dreptului simple, operative și puțin costisitoare, cu înlăturarea rutinei și simplificarea formalităților;

- organe de interpretare, de aplicare și executare cît mai pregătite; jurisprudență mai puțin variabilă; măsuri eficiente pentru înfrîngerea abuzurilor;

- contencios administrativ bine organizat și cu o competență cît mai largă, încît cetățeanul, pentru orice abuz, să se poată adresa justiției cu cheltuială puțină;

- precizări în Constituție asupra unor materii în care puterea legiuitoare este pornită a nesocoti drepturile; procedură cît mai lesnicioasă pentru anularea legilor și măsurilor neconstituționale;

- părăsirea ideii despre atotputernicia Constituantului;

- schimbarea mentalității publice a guvernanților și guvernaților, în sensul încrederii în dreptate, respectării dreptului și lupei pentru triumful lor.

Iată doar cîteva din reflecții-

le renumitului savant, care vin să accentueze nu doar rolul deosebit al dreptului în societate, ci și pericolele care amenință misiunea acestuia și măsurile care eventuale-ar aplana. În prezent, într-o altă formulă s-a impus un concept și un principiu „fundamental” în materie – *principiul securității juridice* (sau *principiul stabilității raporturilor juridice*) [7, p. 4].

Este important de reconfirmat în acest sens că securitatea raporturilor juridice presupune înainte de toate *stabilitatea dreptului*. Instabilitatea dreptului, dese schimbări ale elementelor sistemului juridic prin schimbări, modificări, completări și abrogări de norme juridice creează nesiguranță, lipsă de încredere în normele juridice și riscul aplicării neunitare a dispozițiilor legale. Regulile de drept tranzitoriu tind să asigure stabilitatea raporturilor juridice, însă aplicarea lor este de multe ori dificilă, în special în perioadele de tranziție și a reformelor legislative, care generează dese și complicate conflicte între legile succesive avînd același obiect de reglementare [17, p. 103].

Ideea de securitate, de stabilitate a raporturilor și valorilor sociale și de realizare efectivă a drepturilor și intereselor legitime ale fiecăruia este comună atît dreptului public (de ex., regulile de bază ale incriminării penale – *nullum crimen sine lege* și *nulla poena sine lege* – ori drepturile și libertățile publice recunoscute cetățenilor în raporturile lor cu puterea publică), cît și dreptului privat [17, p. 103]. Trebuie subliniat că în dreptul privat securitatea juridică are un rol dintre cele mai însemnate, fiind ideea directoare a tuturor instituțiilor juridice fundamentale ale acestuia.

Răspunzînd acestor nevoi, dreptul obiectiv intervine și reglementează nașterea, modificarea și stingerea raporturilor juridice într-o manieră complexă, încercînd să asigure concomitent drepturile subiective (mai ales civile) sub

un dublu aspect: pe de o parte, prevede conținutul lor juridic și mijloacele de apărare contra oricăror încălcări practic posibile ale acestora (adică statica drepturilor); pe de altă parte, prevede modurile de dobîndire (naștere, transmitere, constituire), modificare și stingere a acestor drepturi (adică dinamica drepturilor) [17, p. 111]. În mod corespunzător, în doctrina de specialitate se operează cu două concepte: securitatea juridică *statică*, ce asigură ocrotirea juridică a drepturilor civile actuale, și securitatea juridică *dinamică* – *adică siguranța operațiunilor juridice viitoare, prin care se pot dobîndi astfel de drepturi* [17, p. 111-112].

Dincolo de aceste particularități, trebuie de precizat că la ideea de securitate se atașează nu numai necesitatea stabilității dreptului, ci și rapiditatea procedurilor judiciare, precum și accesibilitatea lor efectivă. După cum s-a subliniat în literatura de specialitate, „un drept întîrziat în aplicarea sa este deja un drept lezat” [10, p. 66], astfel încît eficacitatea lui devine problematică.

În lumina celor expuse, în continuare ținem să aprofundăm înțelegerea esenței și conținutului principiului securității juridice. În acest sens, în unele lucrări de specialitate, *securitatea juridică* a fost definită ca „*acel principiu care tinde să înlătore din ordinea juridică riscul de incertitudine generat de imprecizia sau instabilitatea dreptului*” [2, p. 158].

În același timp, unii cercetători susțin că, *lato sensu*, prin *siguranța persoanei* se înțelege siguranța juridică a acesteia, siguranță garantată de către drept, precizîndu-se în acest sens că „*siguranța persoanei este un principiu care, la rîndul său, este aproape rațiunea de a fi a dreptului însuși*” [14, p. 178] sau că „*securitatea juridică este calitatea unei ordini de drept ce garantează individului lizibilitate și încredere în ceea ce constituie dreptul la un*

moment dat și care, după toate probabilitățile, va fi dreptul și în viitor” [3, p. 162-163].

În doctrina franceză se concretizează că securitatea juridică trebuie să protejeze persoana „de pericolul care vine chiar din partea dreptului, contra unei insecurități pe care a creat-o dreptul sau pe care acesta riscă s-o creeze” [12, p. 10] și are un conținut complex, în sensul că ea comportă două mari categorii de reguli: pe de o parte, cele care vizează calitatea dreptului, pe de altă parte, cele care privesc asigurarea stabilității situațiilor juridice (respectiv neretroactivitatea legii și previzibilitatea acesteia și a acțiunilor statului, numită și „principiul încrederii legitime în continuitatea acțiunilor statale”) [16, p. 6]. Din această perspectivă, s-a arătat că *axa formală* a securității juridice o reprezintă calitatea legii, în timp ce *axa temporală* o reprezintă previzibilitatea legii [18, p. 5].

Vorbind despre **calitatea legii**, specialiștii precizează că „legea este făcută pentru a impune, a interzice, a sancționa. Ea nu este făcută pentru a flecări, a crea iluzii, a provoca ambiguități și decepții. Legea trebuie să fie deci normativă: legea nenormativă diminuează regula necesară, inducând un dubiu asupra efectului real al dispozițiilor sale. (...) Pentru a ști ce prevede legea, nu este suficient ca ea să fie accesibilă în sens material. Mai trebuie ca norma să fie și inteligibilă, calitate ce implică lizibilitatea, adică atât claritatea și precizia enunțurilor, cât și coerența lor”. Din această perspectivă, se poate susține că inflația legislativă, instabilitatea normativă, nerespectarea cerințelor de tehnică și procedură legislativă, la care se adaugă și incertitudinea care planează asupra condițiilor de aplicare, creează o insecuritate juridică dificil de suportat pentru omul obișnuit, confruntat cu aplicarea dreptului, punându-l în dificultate chiar și pe

specialistul în drept [11, p. 103].

Analizând și sintetizând mai multe reflecții expuse în literatura de specialitate, cercetătoarea R. Duminică subliniază că, din perspectiva elaborării legii, în esență principiul securității juridice înglobează următoarele aspecte: *neretroactivitatea legii*, *accesibilitatea și previzibilitatea legii*, *interpretarea unitară a legii*, coordonate a căror respectare constituie o condiție sine qua non pentru o legislație de calitate [11, p. 107] și o aplicare de calitate a acesteia.

Neretroactivitatea legii, ca element al securității juridice a fost ridicat la rangul de principiu constituțional (art. 22 din Constituția Republicii Moldova [4]) în majoritatea statelor democratice, devenind astfel obligatoriu nu doar pentru judecătorul care aplică legea, ci și pentru legiuitor, care este ținut deopotrivă să-l respecte în procesul de legiferare. Astfel, neretroactivitatea legii constituie în prezent o garanție fundamentală a drepturilor constituționale [6, p. 139].

Cercetătorii autohtoni menționează în contextul dat că principiul neretroactivității legii răspunde preocupării de securitate juridică, fiind o garanție pentru situațiile juridice legal create și consolidate sub imperiul legii vechi. Neretroactivitatea reprezintă deci un factor de ordine și de securitate juridică, protejând drepturile subiective împotriva intervenției legiuitorului și împiedicând repunerea în discuție a drepturilor dobândite și a actelor vechi încheiate sub imperiul legii vechi [1, p. 458; 5, p. 110]. Mai mult, și Curtea Constituțională a Republicii Moldova a confirmat semnificația deosebită a principiului în cauză, subliniind: „Principiul neretroactivității legii urmărește protejarea libertăților, contribuie la adâncirea securității juridice și a certitudinii în raporturile interumane” [15].

Accesibilitatea și previzibilitatea legii. Accesibilitatea legii

privește, în principal, aducerea la cunoștință publică a acesteia, realizată în principal prin publicarea actelor normative. După cum se știe, pentru ca o lege *lato sensu* să producă efecte juridice, trebuie să fie cunoscută de destinatarul său; efectele legii se produc, prin urmare, după aducerea ei la cunoștința publică și după intrarea ei în vigoare [19, p. 13].

Într-o altă opinie, accesibilitatea și previzibilitatea legii presupun atât caracterul public al normei ca pe un element intrinsec al juridicității sale, claritatea conținutului ei, care să-i confere inteligibilitate, nu doar pentru specialistul în drept, ci și pentru orice persoană cu inteligență medie, cât și caracterul previzibil al revizuirilor normative. Aceste două concepte se află într-o relație de interdependență, afirmându-se în acest sens că „accesibilitatea este condiția imanentă a previzibilității: pentru a prevedea, trebuie mai întâi să ai acces la suficiente și comprehensibile informații pertinente” [9, p. 53].

Există însă și o altă semnificație a noțiunii de accesibilitate, asociată exigenței previzibilității legii, și anume aceea care privește modul de receptare a conținutului actelor normative de către corpul social, în sensul de înțelegere a acestora. Norma juridică trebuie să fie clară, inteligibilă, încât cei cărora li se adresează nu doar să fie informați în avans asupra consecințelor actelor și faptelor lor, ci și să înțeleagă consecințele legale ale acestora. În caz contrar, principiul *nemo censetur ignorare legem* nu ar mai putea fi aplicat, ceea ce ar avea grave consecințe asupra securității raporturilor sociale, a existenței societății în general [19, p. 13].

În esență, principiul securității juridice presupune ca dreptul să fie *previzibil* și ca soluțiile juridice să rămână relativ stabile, cerință ridicată chiar la rangul de principiu (principiul previzibilității sau al predictibilității normelor juridice),

de natură să confere coerență sistemului normativ [21, p. 111].

Interpretarea unitară a legii constituie o altă exigență a principiului securității juridice și chiar dacă, în aparență, acest element al său aduce în prim-plan rolul instanțelor judecătorești, în realitate exigența vizează tot activitatea legislativă, deoarece de modul în care sînt elaborate, corelate, sistematizate actele legislative depinde caracterul unitar al interpretării lor [19, p. 12-13].

Prin urmare, elementele pe care se bazează principiul securității juridice sînt *certitudinea*, *predictibilitatea dreptului*, necesare mai ales pentru a menține încrederea legitimă a cetățenilor în activitatea instanțelor [7, p. 8]. Important e că certitudinea și predictibilitatea dreptului privește atît legea, cît și jurisprudența [8, p. 14]. Din perspectiva dată, se poate susține că securitatea juridică este parte intrinsecă a securității sociale, componentă care denotă raporturile constructive dintre cetățean și puterile legislativă și judecătorească ale statului [13, p. 187].

Concluzie. În cadrul statului de drept, respectarea principiului securității juridice trebuie să reprezinte o prioritate, atît sub aspectul asigurării calității legii, cît și al interpretării uniforme a acesteia de către autoritățile statului, rolul principal în acest sens revenind autorității legislative și puterii judecătorești.

Referințe bibliografice

1. Avornic Gh. Teoria generală a statului și dreptului: Tratat. vol. I. Chișinău, 2009.
2. Brad I. Revocarea actelor administrative. București: Universul Juridic, 2009.
3. Calmes S. Du principe de protection de la confiance légitime en droits allemand, communautaire et français. Thèse. Paris: Dalloz, 2001.
4. Constituția Republicii Moldova din 29.07.1994. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 1 din 12.08.1994 (cu modificări și completări pînă în 14.07.2006).
5. Constituția Republicii Moldova. Comentariu. Chișinău: Arc, 2012.
6. Constituția României. Comentariu pe articole. Coordonatori I. Muraru, E.S. Tănăsescu. București: C.H. Beck, 2008.
7. Costachi Gh., Iacob I. Reflecții asupra securității juridice în statul de drept. În: Legea și Viața, 2015, nr. 5, p. 4-9.
8. Danileț C. Studiu cu privire la unificarea practicii judiciare și asigurarea principiului securității raporturilor juridice în Republica Moldova: Evaluare și propuneri. Strategia de reformare a sectorului justiției. Chișinău: S. n., 2014 (Tipografia-Sirius), 56 p.
9. Deleanu I. Accesibilitatea și previzibilitatea legii în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului și a Curții Constituționale a României. În: Dreptul, 2011, nr. 8.
10. Demogue R. Les notions fondamentales du droit privé. Essai critique. Paris: Librairie Nouvelle de Droit et de Jurisprudence A. Rousseau, 1991. 681 p.
11. Duminică R. Criza legii contemporane. București: C.H. Beck, 2014. 162 p.
12. François L. Le problème de la sécurité juridique. In: La sécurité juridique. Liège: Jeune Barreau de Liège, 1993.
13. Frolu S. Securitatea juridică în paradigma securității naționale. Considerații și determinări conceptuale. În: Echilibrul de putere și mediul de securitate. Sesiunea anuală de comunicări științifice cu participare internațională din 17-18 noiembrie 2011. București: Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, 2011, p. 185-198.
14. Fromont M. Le principe de sécurité juridique. În: AJDA, L'actualité juridique. Droit administratif, nr. special. Paris: Dalloz, 1996.
15. Hotărîrea Curții Constituționale a Republicii Moldova pentru controlul constituționalității art. II alin. (2) din Legea nr. 186-XVI din 29 iunie 2006 “Pentru modificarea și completarea Legii nr. 1225-XII din 8 decembrie 1992 privind reabilitarea victimelor represiunilor politice” și art. 12 alin. (8) din Legea nr. 1225-XII din 8 decembrie 1992 în redacția Legii nr. 186-XVI din 29 iunie 2006, nr. 16 din 12.06.2007. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 86-89/14 din 22.06.2007
16. Lambert P. Le principe général de la sécurité juridique et les validations législatives. In: Sécurité juridique et fiscalité. Bruxelles: Bruylant, 2003.
17. Marian N. Tratat de publicitate imobiliară. Introducere în publicitatea imobiliară. Vol. I. București: Universul Juridic, 2006. 500 p.
18. Popescu S., Țândăreanu V. Securitatea juridică și complexitatea dreptului în atenția Consiliului de Stat francez. În: Buletin de informare legislativă, 2007, nr. 1, p. 3-6
19. Predescu I., Safta M. Principiul securității juridice, fundament al statului de drept. Repere jurisprudențiale. În: Buletinul Curții Constituționale, 2009, nr. 1. [resursă electronică]: <http://193.226.121.81/publications/buletin/8/predescu.pdf>.
20. Rădulescu A. Siguranța dreptului. București: Curierul Judiciar, 1932.
21. Trăilescu A.A. Predictibilitatea normelor și stabilitatea raporturilor juridice – componente ale legalității actelor administrative. În: Curentul Juridic, nr. 1/2011, p. 106-117.